

PETER FRASER
Oxford University,
All Souls College

ELAINE MATHEWS
Oxford University,
St. Hilda's College

Την ιδέα για ένα νέο λεξικό ελληνικών κυρίων ονομάτων εισηγήθηκε ο γράφων σε ένα άρθρο με τίτλο «A New Lexicon of Greek Personal Names» που δημοσιεύτηκε στον τόμο *Tribute to an Antiquary* (τιμητικός τόμος για τον αείμνηστο Marc Fitch).¹ Πρόθεσή μου ήταν να γίνει προσιτό στους μελετητές του αρχαιοελληνικού κόσμου το υλικό για τα αρχαιοελληνικά ονόματα από κάθε πηγή, με βάση γεωγραφικά και χρονολογικά κριτήρια, χωρίς όμως περαιτέρω σχολιασμό των ονομάτων, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις. Η πρόταση υιοθετήθηκε το 1973 από τη Βρετανική Ακαδημία και αποτέλεσε, για είκοσι πέντε χρόνια, ένα από τα μείζονα ερευνητικά προγράμμά της. Έως σήμερα, έχουν εκδοθεί τρεις από τους τέσσερις συνολικά τόμους. Μετά την επικείμενη έκδοση του τέταρτου τόμου στις αρχές του 2005, το *Lexicon of Greek Personal Names* (εφεξής LGPN) θα εστιάσει την προσοχή του στην έκδοση του πρώτου από τους τόμους που θα καλύψουν τη Μ. Ασία. Επιπλέον, η προετοιμασία των τόμων θα απαιτήσει περαιτέρω σκέψη υπό το φως του συνεχώς αυξανόμενου όγκου τεκμηρίων που προκύπτουν από τις τρέχουσες αρχαιολογικές έρευνες στην Ανατολία.

Η επίδραση που άσκησε στις σύγχρονες αρχαιοελληνικές σπουδές το LGPN πρέπει να συνεκτιμηθεί σε σχέση με το παλαιό έργο του Pape, *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*.² Αποκλειστική επιδίωξή μας ήταν να προσφέρουμε ένα νέο λεξικό των αρχαίων ελληνικών ανθρωπωνυμίων, ενώ το αξιοθαύμαστο έργο του Pape ήταν ένα Λεξικό (*Wörterbuch*) των κυρίων ονομάτων (*Eigennamen*), ένα πολύ μεγαλύτερο εγχείρημα ως σύλληψη, που περιλαμβάνει όλα τα ονόματα, είτε πρόκειται για ονόματα θεοτήτων ή ηρώων είτε για ονόματα φανταστικών προσώπων, όπως επίσης και όλα τα τοπωνύμια, σημαντικά ή ασήμαντα, πόλεων, ορέων, ποταμών –κάθε γνώρισμα του γεωγραφικού αναγλύφου– με παραπομπές σε όλες τις γνωστές αρχαίες πηγές. Σε αυτές τις αχανείς

¹ P.M. Fraser, «A new Lexicon of Greek Personal Names», στο F. Emmison & R. Stephens (επιμ.), *Tribute to an Antiquary: Essays presented to Marc Fitch*, Λονδίνο: Leopard's Head Press, 1976, 73-81.

² W. Pape & G.E. Benseler, *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*, Braunschweig, 1862-1870.

περιοχές της ονοματολογίας το *Pape* διατηρεί σημαντικό μέρος της αξίας του, και (ας το ομολογήσουμε με παρρησία) οι περισσότεροι από εμάς το χρησιμοποιούμε ακόμη και σήμερα.

Το LGPN δεν φιλοδοξεί διόλου να συναγωνιστεί το *Pape* στην καθολική σκόπευσή του. Από το ξεκίνημά του περιορίστηκε στα ανθρωπωνύμια, μέσα στο τοπογραφικό και χρονολογικό πλαίσió τους. Αυτή ήταν η φιλοδοξία μας και ελπίζω και το επίτευγμά μας. Ακόμη και έτσι, όπως είναι γνωστό σε όλους τους αναγνώστες του λεξικού, υπάρχουν περιορισμοί σε ό,τι συμπεριλήφθηκε. Οι περιορισμοί αυτοί είναι το αποτέλεσμα, εν μέρει τουλάχιστον, της επιθυμίας μας να αποφύγουμε τα αμφιλεγόμενα σημεία στους πολλούς τομείς με τους οποίους συνδέονται τα ανθρωπωνύμια. Συνεπώς, το LGPN δεν είναι ούτε προσωπογραφικό ούτε κατάλογος των κατοίκων μιας πόλης ή κάποιας άλλης κοινότητας. Αναπαράγει την παραδοσιακή δομή της αρχαιοελληνικής πόλης με τις υποδιαιρέσεις της, και τα πρόσωπα καταχωρούνται με βάση την πόλη καταγωγής τους, ανεξάρτητα από το αν μαρτυρούνται στην πατρίδα τους ή αλλού· στην δεύτερη περίπτωση, φυσικά, ακολουθεί το ξένο εθνικό όνομα, κατά τον συνήθη αρχαιοελληνικό τρόπο. Έτσι έβλεπαν οι αρχαίοι Έλληνες τον εαυτό τους και έτσι τους παρουσιάσαμε και εμείς. Συνεπώς, το επιγραφικό και λοιπό υλικό που διαθέτουμε, και καταθέσαμε στο λεξικό, μας δίνει μια πολύ πιστή εικόνα του αρχαίου κόσμου ως συνόλου, ενός κόσμου σε διαρκή κίνηση αλλά πάντα συνδεδεμένου με τις ρίζες του, είτε αυτές βρίσκονται στη μητροπολιτική Ελλάδα είτε στις αποικίες. Ταυτόχρονα, προβάλλει ανάγλυφα η φυσιογνωμία του ατόμου, τόσο μέσα στη δική του κοινότητα όσο και στον ευρύτερο αρχαιοελληνικό κόσμο. Ο μελετητής, ανάλογα με το δικό του ερευνητικό πεδίο, θα χρησιμοποιήσει αυτόν τον διευρυμένο ονομαστικό ορίζοντα προσαρμόζοντάς τον στις απαιτήσεις του.

Είναι περιττό να επισημανθεί ότι η συγκέντρωση του υλικού που δημιούργησε αυτό τον νέο κόσμο είναι το αποτέλεσμα της γενναιόδωρης βοήθειας και συνεργασίας μελετητών από όλο τον κόσμο, που μας διέθεσαν υλικό και εξειδικευμένη γνώση στην οποία δεν είχαμε πρόσβαση, και έτσι μας πρόσφεραν τη δυνατότητα να ανταποκριθούμε στις υψηλότερες προδιαγραφές της έρευνας. Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμότατα όλους αυτούς τους συνεργάτες σήμερα, και να εκφράσω την ελπίδα ότι αυτή η γόνιμη συνεργασία θα συνεχιστεί και στους επόμενους τόμους. Ταυτόχρονα, δεν πρέπει να παραλείψω να τονίσω με έμφαση τον ζωτικό, κομβικό ρόλο που έπαιξε στην προετοιμασία του υλικού για πάνω από ένα τέταρτο του αιώνα η δική μας ερευνητική ομάδα, η οποία επωμίστηκε το κύριο βάρος της συλλογής, και της οργάνωσης ενός υλικού διάσπαρτου σε λογοτεχνικά κείμενα, επιγραφές, νομίσματα και παπύρους όποτε χρειάστηκε.

Αφού περιέγραψα τη γένεση του *LGN* και τη μορφή με την οποία παρουσιάζεται το υλικό, θα παραδώσω τη σκυτάλη στη συνεκδότριά μου Elaine Matthews ώστε να εξηγήσει, πράγμα που δεν θα μπορούσα να κάνω εγώ, όπως μόνο αυτή μπορεί λόγω της «μαιευτικής» της εμπειρίας, την εξέλιξη του έργου από ένα αξιόλογο παράδειγμα του παλαιού ύφους σύνταξης ενός λεξικού έως τη θέση του στην εμπροσθοφυλακή της ηλεκτρονικής λεξικογραφίας.

(Peter Fraser)

Φυσικό θα ήταν να αναμένει κανείς ότι περιγράφοντας το ηλεκτρονικό *LGN* θα συνέχιζα την ιστορία του εγχειρήματος όπως διαγράφηκε παραπάνω. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται να το κάνω, γιατί η ηλεκτρονική ύπαρξη του *LGN* είναι σχεδόν εξίσου παλαιά με το ίδιο το πρόγραμμα. Προκειμένου να περιγράψω την ηλεκτρονική εξέλιξη του προγράμματος και να δείξω γιατί αντικρίζουμε με σιγουριά ένα ηλεκτρονικό μέλλον, χρειάζεται να ανατρέξω στο 1975. Την εποχή εκείνη η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή στις ανθρωπιστικές επιστήμες είχε μόλις καθιερωθεί στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και εμείς συγκαταλεγόμασταν στους πρώτους χρήστες.³ Αν και ακούγεται πρωτοποριακό και συναρπαστικό για την εποχή, πρόκειται στην πραγματικότητα για την προϊστορική περίοδο της χρήσης υπολογιστή στις ανθρωπιστικές επιστήμες –διάτρητες κάρτες, αποκλειστικά κεφαλαία, όχι τερματικά σε απευθείας σύνδεση– και έπρεπε να αντιμετωπίσουμε το σημαντικό έργο μεταφοράς των δεδομένων μας από αυτά τα πρωτόγονα συστήματα σε πιο προηγμένες τεχνολογίες. Σε αυτές τις μετακινήσεις αντεπεξήλθε με επιτυχία το *LGN*.

Το γεγονός ότι έπρεπε να υπάρξει αυτή η επικάλυψη ανάμεσα στην ιστορία του *LGN* ως ερευνητικού προγράμματος και την ιστορία της χρήσης υπολογιστή γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό, και θα ήθελα να το υπογραμμίσω. Στο πλαίσιο ενός ερευνητικού προγράμματος, είναι απαραίτητο η τεχνολογία –αυτό που σήμερα ονομάζουμε πληροφορική– να μην αντιμετωπίζεται ως κάτι ξεχωριστό από την έρευνα. Η πληροφορική πρέπει να αναβαθμίσει –στην καθομιλουμένη των σημερινών χρηματοδοτικών επιτροπών στο Ηνωμένο Βασίλειο: να δώσει «πρόσθετη αξία»– την προετοιμασία και τη χρήση της έρευνας αλλά για να συμβεί αυτό με επιτυχία πρέπει να επιδείξουν κατανόηση και οι δύο πλευρές: από την πλευρά της έρευνας να κατανοεί τι μπορεί να επιτύχει

³ Για μια πλήρη περιγραφή βλ. *LGN I*, Εισαγωγή, «Making the Book»· τόσο αυτό όσο και άλλα δεδομένα που σχετίζονται με την πρώιμη ιστορία χρήσης υπολογιστή στο πρόγραμμα είναι προσιτά τώρα στην ιστοσελίδα <http://www.lgn.ox.ac.uk/online/background.html>

η τεχνολογία και από την πλευρά της η τεχνολογία τι επιχειρεί να κατορθώσει η έρευνα. Στην περίπτωση του LGPN υπήρξε, πράγματι, μια λειτουργική συνεργασία και ανάπτυξη και των δύο, και σε αυτή την εξέλιξη των σχεδόν τριάντα ετών βασίζεται η αισιοδοξία μας σχετικά με το μέλλον του LGPN τόσο ως ερευνητικού όσο και ως ηλεκτρονικού προγράμματος.

Ο Peter Fraser περιέγραψε την αρχική σύλληψη του LGPN· η εκτέλεση υπήρξε και εξακολουθεί να είναι σταδιακή. Καταρχήν, στην έντυπη έκδοχή που έως σήμερα καλύπτει τα νησιά του Αιγαίου, την Κύπρο και την Κυρηναϊκή, τη μητροπολιτική Ελλάδα μέχρι τη Θεσσαλία και την Ήπειρο, και τη Μεγάλη Ελλάδα,⁴ και από τις αρχές του 2005, τη Μακεδονία, τη Θράκη και τη Μαύρη Θάλασσα. (Αξίζει να επισημάνουμε παρεμπιπτόντως ότι η νέα τεχνολογία κατέστησε δυνατή –δηλαδή οικονομικά συμφέρουσα– τη συνεχή ανατύπωση των τόμων). Από αυτή τη χρονιά στρεφόμαστε στο επόμενο μεγάλο και σημαντικό έργο μας, το ονομαστικό της Μ. Ασίας. Από το 1997 υπάρχει επίσης ηλεκτρονική διάθεση των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας μέσω των ιστοσελίδων του προγράμματος (<http://www.lgpn.ox.ac.uk>). Το κύριο θέμα του υπόλοιπου αυτής της ανακοίνωσης είναι να περιγράψει την οργάνωση, το 1984, μιας συστηματικής βάσης δεδομένων του LGPN, η οποία είναι η πηγή όχι μόνο των δημοσιευμένων έργων μας, αλλά επίσης και κάθε ηλεκτρονικής δημοσίευσης των δεδομένων μας.

Ο Peter Fraser είπε ότι οι μελετητές, ανάλογα με το ερευνητικό πεδίο τους, θα χρησιμοποιήσουν τον διευρυνμένο ονομαστικό ορίζοντα που τους παρέχει το LGPN προκειμένου να τον προσαρμόσουν στις δικές τους απαιτήσεις. Αληθεύει, ως έναν βαθμό, για όλα τα έργα αναφοράς ότι δεν μπορούν να προλάβουν όλες τις χρήσεις που θα προκύψουν. Στην περίπτωση του LGPN ήταν γνωστό από καιρό αλλά αποδείχθηκε και στη συνέχεια, μετά την εμφάνιση των πρώτων τόμων του, ότι τα ανθρωπωνύμια έχουν, δυνάμει, μια αξία που διαπερνά όλο το φάσμα των κλασικών επιστημών. Στους αναγνώστες θα περιλαμβάνεται ένας αρχαιολόγος ή ένας μελετητής μιας αποσπασματικά σωζόμενης επιγραφής που θα αναρωτιέται ποιες είναι οι δυνατές αποκαταστάσεις, αλλά επίσης, ευρύτερα, ένας φιλόλογος που χρησιμοποιεί τα ονόματα ως τεκμήριο γλωσσικής συνέχειας από τη μυκηναϊκή έως την κλασική εποχή, ένας ιστορικός που επιδιώκει να εντοπίσει τις καταβολές ενός λαού (π.χ. των Μακεδόνων), ένας ιστορικός της θρησκείας που θα ανιχνεύει την εμφάνιση και τη διάδοση μιας λατρείας, ή ένας ιστορικός που θα

⁴ LGPN I: Νησιά του Αιγαίου, Κύπρος, Κυρηναϊκή (1987)· II, Αττική (1994)· IIIA Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Σικελία, Μεγάλη Ελλάδα (1997)· IIIB, Κεντρική Ελλάδα (2000)· IV, Μακεδονία, Θράκη, Μαύρη Θάλασσα (υπό έκδοση 2005). Όλοι οι τόμοι δημοσιεύτηκαν από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Οξφόρδης.

επιδιώκει να αποτιμήσει την αξιοπιστία των αρχαίων πηγών. Τα παραδείγματα αυτά δεν είναι αυθαίρετα, αλλά προέρχονται από το βιβλίο *Greek Personal Names: their value as evidence*, έναν τόμο με ανακοινώσεις διακεκριμένων μελετητών από ένα ευρύτατο φάσμα κλασικών σπουδών, οι οποίοι συμμετείχαν σε ένα συνέδριο που οργανώθηκε το 1998.⁵

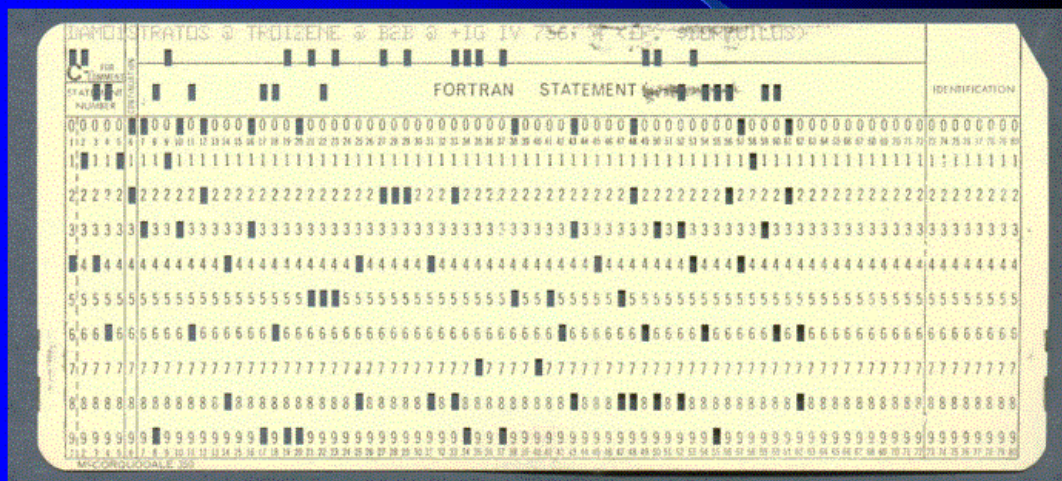
Με δεδομένη την αδυναμία πρόβλεψης των χρήσεων του LGPN έχει εξαιρετική σημασία να μεγιστοποιήσουμε τη χρήση του υλικού ελαχιστοποιώντας την παρέμβαση μεταξύ συντακτών και χρηστών. Στο πλαίσιο των δημοσιευμένων τόμων έπρεπε να υπάρχει μια προαποφασισμένη οργάνωση, που είναι κατά κύριο λόγο η αλφαβητική κατάταξη των ονομάτων, και έπειτα, στο πλαίσιο των ονομάτων, μια κατάταξη ανά περιοχή, χρονολογία και πηγή. Αυτή η δομή αναγκαστικά συνιστά έναν βαθμό παρέμβασης, αλλά η παρέμβαση αυτή περιορίζεται στις κατηγορίες που ανακλούν την αρχαία ελληνική κοινωνία (κατανομή κατά περιοχή και χρονολογία) και αποσκοπούν στη διευκόλυνση του χρήστη. Αυτό που ελπίζω να δείξω είναι ότι προσφέροντας πλήρη πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πηγές του λεξικού, θα παρακάμψουμε αυτά τα εμπόδια έτσι ώστε να είναι δυνατόν να εξετάσουμε τα ερευνητικά δεδομένα του LGPN από κάθε οπτική γωνία, και να δημιουργήσουμε υποσύνολα δεδομένων για περαιτέρω ανάλυση.

Είναι χρήσιμο μερικές φορές να θυμόμαστε ότι το πρόγραμμα βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Το υλικό συνέλεξαν, όπως συνηθίζεται σε ερευνητικά προγράμματα, πάρα πολλοί συνεργάτες, που συνεισέφεραν κάπου τετρακόσιες χιλιάδες δελτία συνολικά. Αρχαιοθετημένα σε κουτιά, καλύπτουν τους τοίχους των γραφείων μας στην Οξφόρδη και τα συμβουλευόμαστε ακόμη και τώρα, κατά περίπτωση, προκειμένου να αναγνωρίσουμε τον γραφικό χαρακτήρα, και επομένως την προέλευση μιας συγκεκριμένης καταγραφής. Ούτε που θέλω να σκεφτώ τον αρχικό τρόπο πληκτρολόγησης σε ηλεκτρονική μορφή αυτών των δελτίων. Η εικόνα απεικονίζει δεδομένα που εισήχθησαν γύρω στο 1975, το λήμμα για τον Δαμόστρατο από την Τροιζήνα που άρχισε την ηλεκτρονική του σταδιοδρομία σε μια διάτρητη καρτέλα, με πολλαπλούς κώδικες ενδείξεων για «αρχαία ελληνικά», «πεζά» κτλ. Ωστόσο, χωρίς να χρειαστεί να πληκτρολογηθεί εκ νέου, μπόρεσε να μεταφερθεί από αυτή την πρωτόγονη κατάσταση στη βάση δεδομένων μας, και το 1997, στις σελίδες του LGPN IIIA (ομολογουμένως ως ένας αποσπασματικός πατέρας του γιου του, του Δορκύλου (3), καθώς περαιτέρω διερεύνηση, και αυξανόμενη γνώση ονομαστικών

⁵ Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε στη Βρετανική Ακαδημία του Λονδίνου, στις 11 Ιουλίου 1998. Τα πρακτικά του, που τα επιμελήθηκαν ο S. Hornblower και η E. Matthews, δημοσιεύτηκαν τον Δεκέμβριο του 2000 με τον τίτλο *Greek Personal Names: Their Value as Evidence* από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Οξφόρδης για λογαριασμό της Βρετανικής Ακαδημίας.

δυνατοτήτων, μας οδήγησαν στην απόφαση να του αποδώσουμε μόνο τα μαρτυρημένα γράμματα Δαμ...τος). Από τη βάση δεδομένων, αυτός, ή μάλλον ο γιος του μπορεί να εμφανιστεί επίσης στις ιστοσελίδες μας, προς το παρόν ως μέρος της αναζήτησης ονομάτων, αλλά εν ευθέτω χρόνω ως πλήρης καταγραφή. Μπορεί να χρησιμεύσει ως ένα παράδειγμα της επιτυχούς μετακίνησης των ερευνητικών δεδομένων μας κατά τη διάρκεια μιας μακράς περιόδου, από την πρωτόγονη μορφή της δεκαετίας του εβδομήντα έως τη διαδικτυακή παρουσία τους σήμερα.

Data entry c.1978

Για τα πρώτα δέκα χρόνια του προγράμματος τα αρχεία του υπολογιστή δεν αποτελούσαν παρά την ηλεκτρονική εκδοχή των δελτίων. Δηλαδή, καθένα έδινε ένα όνομα, έναν τόπο, μια χρονολογία, μερικές πηγές, και (προαιρετικά) άλλες πληροφορίες, όπως συγγενικές σχέσεις ή κοινωνική θέση. Η μόνη οργάνωση προέκυπτε από τα σύμβολα «@» που διαχώριζαν αυτά τα πεδία πληροφοριών μεταξύ τους. Ως σύλληψη, δεν υπήρχε διαφορά ανάμεσα στα ηλεκτρονικά και τα γραπτά αρχεία.

Ωστόσο, αναλάβαμε σε συνεργασία με τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Οξφόρδης να δημιουργήσουμε στοιχειοθετημένες σελίδες. Ο εκδοτικός οίκος σχεδίασε τη σελίδα, με τις υψηλότερες προδιαγραφές της τυπογραφίας, χωρίς να λάβει διόλου υπόψη του την περιορισμένη τεχνολογία που είχαμε στη διάθεσή μας. Η απόπειρα να φτάσουμε στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αποκάλυψε την ανεπάρκεια των δομών της

οργάνωσής μας να υποστηρίξει τις πολλές ανάγκες σε επίπεδο γραμματοσειράς που συνεπαγόταν η στοιχειοθέτηση, και συνεπώς μας συμβούλευσαν να υιοθετήσουμε ένα οργανωμένο σύστημα διαχείρισης της βάσης δεδομένων. Αποφασίσαμε να εκμεταλλευτούμε την ευκαρία για να εξετάσουμε τα αποτελέσματα έρευνας δέκα ετών, και για να σκεφτούμε εάν υπήρχαν στοιχεία στα δεδομένα μας που μπορούσαν να ταξινομηθούν χωριστά ώστε να είναι χρήσιμα. Η μορφή δεδομένων που προέκυψε ήταν το αποτέλεσμα της ανάγνωσης του συνόλου των εξήντα έξι χιλιάδων καταγραφών που είχαν προετοιμαστεί για δημοσίευση στον πρώτο τόμο του *LGN*.

Έχω περιγράψει αναλυτικά, σε άλλο σημείο,⁶ αυτή τη διαδικασία αλλά θα δώσω ένα πολύ εξόφθαλμο παράδειγμα, εδώ, του τρόπου με τον οποίο αυτή η αλλαγή δημιούργησε νέες δυνατότητες. Στο βιβλίο βρίσκει κανείς το μικρό όνομα, και εάν υπάρχουν επιπλέον πληροφορίες σχετικά με το όνομα, αυτές πηγαίνουν στο τέλος της καταγραφής σε παρένθεση. Με άλλα λόγια, υπάγεται στην καταγραφή. Στη βάση δεδομένων υπάρχει η δυνατότητα να έχει κανείς πρόσβαση σε όλα τα ονόματα, δηλαδή στον αρχικό τύπο του ονόματος, σε ονομαστική (*primary names in normalized form*), και στις ορθογραφικές παραλλαγές του· οι ορθογραφικές παραλλαγές ταξινομούνται περαιτέρω αν, για παράδειγμα, εμφανίζονται ως μέρος ενός πολλαπλού ονόματος που συνδέεται με έναν λογότυπο όπως «λέγεται επίσης» ή στα τρία ονόματα (*tria nomina*) των Ρωμαίων, ή αν περιέχουν μια ορθογραφική παραλλαγή. Όλες αυτές οι ταξινομήσεις μπορούν να ανακτηθούν από τη βάση δεδομένων, και είναι διαθέσιμες για περαιτέρω ανάλυση ως υποσύνολα του συνόλου των δεδομένων. Δεδομένα μπορεί να εξαγάγει κανείς με βάση την τοποχρονολογία, και βεβαίως μέσω οποιουδήποτε συνδυασμού των διαθέσιμων ταξινομήσεων.

Η δομή της βάσης δεδομένων η οποία προέκυψε είναι κατά πολύ πολυπλοκότερη από τα αρχικά δελτία: δεκαοκτώ πίνακες στη θέση τεσσάρων ή πέντε πεδίων⁷ και τα δεδομένα, μόλις γίνει η εισαγωγή τους, κατακερματίζονται σε τέτοιο βαθμό ώστε δεν είναι άμεσα κατανοητά. Ωστόσο, αυτός ακριβώς ο κατακερματισμός είναι το μέσο διά του οποίου ελέγχουμε τα δεδομένα ώστε η εξαγωγή τους να μπορεί να γίνει σε ποικίλες κατευθύνσεις. Ουσιαστικά το θεωρητικό σχήμα του 1984 μας εξυπηρέτησε ικανοποιητικά, παραμένει εν χρήσει, και αποτελεί τη βάση αυτού που μπορούμε τώρα να μεταφέρουμε απευθείας στο διαδίκτυο. Έτσι κατορθώσαμε, από τη μια πλευρά, να βρούμε έναν τρόπο να στοιχειοθετήσουμε τα βιβλία μας, και η τεχνολογία εμπλέκεται, συνεπώς, σε μεγάλο βαθμό στην εκπλήρωση του αρχικού στόχου του

⁶ *LGN* I, xviii.

⁷ Η δομή της βάσης δεδομένων περιγράφεται στην ιστοσελίδα <http://www.lgpn.ox.ac.uk/online/computerization/index.htm>

προγράμματος. Αλλά έχουμε, επίσης, στη διάθεσή μας ένα πολύ οξύ και ευέλικτο ερευνητικό εργαλείο, με μεγάλες δυνατότητες για το μέλλον. Προς το παρόν, μόνο η ερευνητική ομάδα του LGPN μπορεί να έχει πλήρη πρόσβαση, αλλά στόχος μας είναι αυτή η δυνατότητα να είναι διαθέσιμη σε όλους, μέσω ιστοσελίδων, σε τρία ή τέσσερα χρόνια.

Σε είκοσι, σχεδόν, χρόνια επιτυχούς μετακίνησης των δεδομένων μας από το ένα σύστημα στο άλλο, έπρεπε να πάρουμε αποφάσεις για τον δρόμο που θα ακολουθήσουμε και τι θα αποφύγουμε. Έχουμε συνείδηση ότι πλησιάζει με γοργά βήματα η στιγμή που θα πρέπει να λάβουμε επιπλέον σοβαρές αποφάσεις. Επιγραμματικά, μπορώ να πω ότι στα σχέδιά μας είναι να χρησιμοποιήσουμε το σύστημα XML (Extensive Markup Language), και αυτό να γίνει ως Text Encoding Initiative. Είμαστε ήδη σε επαφή με το πρόγραμμα Epidoc (<http://www.kcl.ac.uk/humanities/cch/epapp/final/content/index.html>). Ο τρόπος με τον οποίο διατηρούμε τα δεδομένα μας τυχαίνει να είναι σε έναν συγκεκριμένο τύπο βάσης δεδομένων (Ingres) αλλά η μορφή της βάσης δεδομένων δεν εξαρτάται ούτε από πλατφόρμες ούτε από το λογισμικό· τα δεδομένα μας μπορούν να μετακινηθούν περαιτέρω. Ένας μείζων στόχος θα ήταν να επιτύχουμε διαλειτουργικότητα με άλλες πηγές ερευνητικών δεδομένων που διατίθενται στο δίκτυο. Οι χρήστες θα έπρεπε να μπορούν να κινούνται μεταξύ αυτών των πηγών, όπως τώρα μπορούν από ένα corpus να μεταβούν στο LGPN για να ελέγξουν ένα όνομα.

Αυτά ανήκουν στο μέλλον. Προς το παρόν, η ιστοσελίδα του LGPN παρέχει πληροφορίες που αντλούνται από τη βάση δεδομένων. Για παράδειγμα, στατιστικά στοιχεία συγκεντρώνονται ήδη με ευκολία. Προκαλεί κατάπληξη, πόσα άτομα καταγράφονται σε κάθε τόμο, –στο LGPN I, 66.489 άτομα, από τα οποία τα 5.700 είναι γυναίκες, τα 60.249 άνδρες και τα 540 ανεξακρίβωτα, ενώ το σύνολο των ονομάτων δεν ξεπερνά τις 14.000. Αυτή η ενότητα προκαλεί επίσης κατάπληξη με τη γεωγραφική κατανομή των ονομάτων. Τα συνολικά στατιστικά στοιχεία από τους δημοσιευμένους τόμους δεν είναι προς το παρόν διαθέσιμα, αλλά ξέρουμε ότι έχουμε εκδώσει, μέχρι στιγμής, πάνω από 215.000 πρόσωπα, που αντιστοιχούν σε 28.316 ονόματα, από τα οποία περίπου τα μισά απαντούν άπαξ –ένα εκπληκτικό στατιστικό δεδομένο. Μόνο 343 ονόματα απαντούν περισσότερες από εκατό φορές.

Όλα τα δημοσιευμένα ονόματα μπορούν να αναλυθούν απευθείας στο διαδίκτυο, και τα αποτελέσματα να παρουσιαστούν σε ποικίλλες γραμματοσειρές, συμπεριλαμβανομένων των Unicode, Beta-Code και μονοτονικών ελληνικών. (Οι Νεοέλληνες επισκέπτονται την ιστοσελίδα μας για να μάθουν για τα ονόματά τους). Μια άλλη σημαντική χρήση της ιστοσελίδας θα είναι να δημοσιευθούν εκεί διορθώσεις και προσθήκες (*addenda and corrigenda*). Αυτό ήδη έχει γίνει για τον δεύτερο τόμο, από τον

Sean Byrne, έναν από τους επιμελητές του τόμου, ως μέρος μιας πρωτοποριακής συμφωνίας που υπογράφηκε με το Πανεπιστήμιο La Trobe της Μελβούρνης.

Αυτά είναι μερικά από τα πρώτα βήματα που κάνουμε μέσω της ιστοσελίδας ώστε να καταστήσουμε προσιτά τα ευεργετήματα του ηλεκτρονικού *LGP*N· αυτά συμπληρώνουν αλλά δεν υποκαθιστούν τους τυπωμένους τόμους. Όταν φτάσουμε στην πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της βάσης δεδομένων μας στο διαδίκτυο, τότε νομίζω ότι θα έχουμε πετύχει αυτό στο οποίο αναφέρθηκε ο Peter Fraser στην αρχή της ανακοίνωσης: να προσφέρουμε τη δυνατότητα στους χρήστες του *LGP*N να προσεγγίσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς μας με έναν τρόπο που θα τους αφήνει ελεύθερους να επιλέξουν τον δικό τους δρόμο προς αυτήν, και να αντλήσουν ό,τι χρειάζονται.

(Elaine Matthews)